

ONDER DE AANDACHT

CURSUS "WAARNEMEN VAN ZOOGDIEREN"

Met een nieuwe zoogdierenatlas voor Limburg in het vooruitzicht wordt er hard gewerkt aan het verzamelen van zoogdierwaarnemingen. Om potentiële waarnemers aan te spreken, organiseert het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg in samenwerking met de Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie (IVN) in de regio Maastricht een cursus voor het leren waarnemen van zoogdieren. Als deelnemer leert u gericht inventariseren en herkennen van zoogdieren. De cursus is praktisch opgezet, met naast een theorie-deel, veel aandacht voor vangen, pluizen, detecteren en sporen zoeken. Aan het einde van de cursus kunt u de belangrijkste zoogdiersoorten op naam brengen en levert u een belangrijke bijdrage aan het atlasproject door het invullen van waarnemingskaarten en het monitoren van zoogdieren. Met deze inspanning ontstaat er een beter beeld van de verspreiding van zoogdieren in Limburg. Uw eigen omgeving mag daarin natuurlijk niet ontbreken!

De cursus wordt georganiseerd op het Praktijkleercentrum Natuurtuinen Jekerdal, in Maastricht. Er worden 10 bijeenkomsten gehouden, waarvan twee echte veldexcursies. De cursus gaat eind september van start en wordt eenmaal in de twee weken gehouden. De kosten voor de cursus bedragen € 60,-. Hierbij zit inbegrepen een fantastische determinatiegids van zoogdieren. Belangstellenden kunnen zich opgeven bij Denis Frissen, tel. 043-3263432. of email: denisfrissen@lycos.com. Er kunnen maximaal 25 personen deelnemen aan de cursus.

sen, tel. 043-3263432. of email: denisfrissen@lycos.com. Er kunnen maximaal 25 personen deelnemen aan de cursus.

LUSTRUM PLANTENSTUDIEGROEP

De Plantenstudiegroep (PSG) viert dit jaar haar vijfde lustrum. Zoals eerder is bekend gemaakt, zullen de activiteiten in het kader van het lustrum zaterdag 18 september 2004 een hoogtepunt krijgen.

De activiteiten overdag zijn toegankelijk voor alle belangstellenden. Het avondprogramma is uitsluitend toegankelijk voor leden van de Plantenstudiegroep, hun aanhang en door het bestuur van de Plantenstudiegroep uitgenodigde relaties. De Plantenstudiegroep is een groep die veel excursies organiseert. Daarbij beperken we ons niet tot het officiële werkgebied van het Natuurhistorisch Genootschap. Naast de Nederlandse provincie Limburg zijn we ook over de landsgrenzen heen vaak te signaleren, gewapend met Flora en opschriftboekje. Gezien de verhouding oppervlak/omtrek van Nederlands Limburg is dat ook niet zo verwonderlijk. Om die reden heeft onze lustrumviering een internationaal karakter gekregen. Het thema is: Botanie in de Euregio.

Programma lustrumviering "Botanie in de Euregio":

Ochtend: Minisymposium

- 09.00 Ontvangst in museum
- 09.30 Opening door de voorzitter

09.45 Botanie in Belgisch Limburg, sprekerster: Liliane Gora, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap afdeling Natuur

09.30 Pauze

10.45 Botanie in Eifel, spreker: René Mause, Biostation Düren

11.30 Pauze

11.45 Botanie in Nederlands Limburg, spreker: Torben Mulder, Provincie Limburg, afdeling Groen

12.15 Afsluiting

12.30 Lunch € 5,-

13.30 Vertrek uit museum

Middag: Herfsttijlooswandeling rondom Eys

Op het jonge kalkgrasland Roodborn heeft zich in de loop van enkele jaren een rijke kalkflora ontwikkeld. Centraal in de excursie staan de fraaie roze bloemen van Herfsttijloos (*Colchicum autumnale*), die de nazomer een bijzonder tintje verlenen. Met een beetje geluk zien we ook de fraaie gewimperde bloemen van de Franjegtiaan (*Gentianella ciliata*).

14.00 – 16.30 uur: Vertrek bij de Sint-Agathakerk in Eys.

Aanmelding voor 1 september 2004 bij Bert Op den Camp, Westrand 42, 6225 AT Maastricht, e-mail: bodcamp@home.nl.

Indien u gebruik wilt maken van de lunch, dan dient u € 5,00 over te maken op SNS-bank 878363157 t.n.v. H. Op den Camp in Maastricht onder vermelding van 'lunch lustrum PSG'.

Johan den Boer,

Voorzitter Plantenstudiegroep

BINNENWERK BUITENWERK

Op de website www.nhgl.nl is de meest actuele agenda te raadplegen.

ZONDAG 1 AUGUSTUS verzorgt de **Plantenstudiegroep** een inventarisatie van een kilometerhok in Houthem (coördinaten 184-320). Aan de hand van oude gegevens zal dit hok opnieuw bekeken worden. Jan Egelmeers (tel. 043-6042655, janegelmeers@gmx.net) en Pierre Grooten (tel. 045-5753032, pgrooten@hetnet.nl) vertrekken om 09.00 uur vanaf NS-station Maastricht (oostelijke ingang, Meerssenerweg) of men staat om 10.00 uur bij de kerk van Houthem-St. Gerlach.

DINSDAG 3 AUGUSTUS houdt de **Mossenstudiegroep** haar wekelijkse practicummiddag in het IVN-gebouw te Ransdaal. Belangstellenden dienen van tevoren contact op te nemen met Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

ZATERDAG 7 AUGUSTUS organiseert de **Paddestoelenstudiegroep** een excursie ergens op een locatie in de Vijlenerbossen. Samenkomst wordt bepaald door aanwezigheid van paddestoelen. Deelnemers worden ver-

zocht contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

ZATERDAG 7 AUGUSTUS verzorgt de **Plantenstudiegroep** een excursie naar het bos- en vennengebied tussen Pietersembos en Natuurreservaat de Zijpbeek (België). Ger Vrancken (tel. 0032-89731195, gerard.vrancken@belgacom.net) verwacht belangstellenden om 09.00 uur bij NS-station Maastricht (oostelijke ingang, Meerssenerweg).

DINSdag 10 AUGUSTUS houdt de **Mossenstudiegroep** haar wekelijkse practicummiddag in het IVN-gebouw te Ransdaal. Belangstellenden dienen van tevoren contact op te nemen met Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

DONDERdag 12 AUGUSTUS is er een practicumavond van de **Paddestoelenstudiegroep** in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek van Ransdaal. Tijdens deze avonden worden vondsten bekeken, bediscussieerd en gedetermineerd. Aanvang 19.30 uur. Deelnemers worden verzocht contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

ZATERdag 14 AUGUSTUS de excursie van de **Molluskenstudiegroep Limburg** vervalt.

ZATERdag 14 AUGUSTUS organiseert de **Plantenstudiegroep** een inventarisatie van een kilometerhok in de Zelderse Driessen (coördinaten 198-411) bij Gennep. Aan de hand van oude gegevens zal dit hok opnieuw bekeken worden. Frans Coolen (tel. 077-3240630, f.coolen@hccnet.nl) vertrekt om 10.00 uur met geïnteresseerde plantenliefhebbers vanaf busstation Gennep.

DINSdag 17 AUGUSTUS houdt de **Mossenstudiegroep** haar wekelijkse practicummiddag in het IVN-gebouw te Ransdaal. Belangstellenden dienen van tevoren contact op te nemen met Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

ZATERdag 21 AUGUSTUS organiseert de **Paddestoelenstudiegroep** een excursie naar het Stammenderbosch te Spaubeek. Samenkomst om 10.00 uur bij de kerk van Spaubeek. Deelnemers worden verzocht contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

ZATERdag 21 AUGUSTUS inventariseert de **Plantenstudiegroep** een kilometerhok in het Beeselbroek nabij Swalmen (coördinaten 201-363). Aan de hand van oude gegevens zal dit hok opnieuw bekeken worden. Geert Peeters (tel. 0475-317091, g.peeters@compaq-net.nl) en Jan Klinckenberg (tel. 0475-411454, j.klinckenberg@solcon.nl) vertrekken om 09.00 uur vanaf NS-station Maastricht (oostelijke ingang, Meerssenerweg) of men staat om 10.00 uur bij NS-station Swalmen.

ZONDag 22 AUGUSTUS verzorgt de **Plantenstudiegroep** een excursie naar de Maasoever nabij Meers. Jan Egelmeers (tel. 043-

6042655, janegelmeers@gmx.net) vertrekt met plantenliefhebbers om 09.30 uur vanaf NS-station Maastricht (oostelijke ingang, Meerssenerweg) of men staat om 10.00 uur bij de kerk van Meers.

ZONDag 22 AUGUSTUS houdt de **Sprinkhanenstudiegroep** een excursie naar Panningen. Bijeenkomst is om 11.00 uur bij de kerk van Panningen (amersfoortcoördinaten 196,2-371,2). Excursieleider is Roy Kleukers (tel. 06-271422866).

DINSdag 24 AUGUSTUS houdt de **Mossenstudiegroep** haar wekelijkse practicummiddag in het IVN-gebouw te Ransdaal. Belangstellenden dienen van tevoren contact op te nemen met Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

DONDERdag 26 AUGUSTUS is er een practicumavond van de **Paddestoelenstudiegroep** in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek van Ransdaal. Tijdens deze avonden worden vondsten bekeken, bediscussieerd en gedetermineerd. Aanvang 19.30 uur. Deelnemers worden verzocht contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

ZATERdag 28 AUGUSTUS houdt de **Molluskenstudiegroep Limburg** een excursie naar de Nekami ('t Rooth). Vertrek is om 10.30 uur vanaf de ingang van de groeve. Belangstellenden worden verzocht contact op te nemen met Stef Keulen (tel. 045-4053602).

DINSdag 31 AUGUSTUS houdt de **Mossenstudiegroep** haar wekelijkse practicummiddag in het IVN-gebouw te Ransdaal. Belangstellenden dienen van tevoren contact op te nemen met Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

WOENSdag 1 SEPTEMBER houdt de **Vlinderstudiegroep** haar bijeenkomst in het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Aanvang 20.00 uur.

ZATERdag 4 SEPTEMBER organiseert de **Paddestoelenstudiegroep** een excursie naar de Beegderheide. Samenkomst om 10.00 uur op de parkeerplaats aldaar. Deelnemers worden verzocht contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

ZATERdag 4 SEPTEMBER wandelt de **Plantenstudiegroep** het tweede deel van de grensoverschrijdende lange afstandswandeling Maas-

Schwalm-Nette. Math de Ponti (tel. 0475-331234, deponi@planet.nl) vertrekt om 10.00 uur vanaf de parkeerplaats van Wassenberg.

ZONDag 5 SEPTEMBER verzorgt de **Molluskenstudiegroep Limburg** een excursie naar De Ruscher en Merkelbeek, Bovenste Hof te Brunssum. Vertrek om 10.30 uur vanaf kasteel Amstenrade. Belangstellenden worden verzocht contact op te nemen met Stef Keulen (tel. 045-4053602).

ZONDag 5 SEPTEMBER inventariseert de **Plantenstudiegroep** een kilometerhok in Borgharen (coördinaten 176-320). Aan de hand van oude gegevens wordt dit hok opnieuw bekeken. Martine Lejeune (tel. 0032-11233929, martine.lejeune@pandora.be) vertrekt om 13.30 uur vanaf de kerk van Borgharen.

ZONDag 5 SEPTEMBER verzorgt **Kring Venlo** een plantenexcursie naar de Ravenvennen. Start is om 09.00 uur vanaf de Hanikerweg 52 (huize Ex) te Lomm. De excursie wordt geleid door Jos Hoogveld.

DINSdag 7 SEPTEMBER houdt de **Mossenstudiegroep** haar wekelijkse practicummiddag in het IVN-gebouw te Ransdaal. Belangstellenden dienen van tevoren contact op te nemen met Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

DINSdag 7 SEPTEMBER is er een vergadering van het **Dagelijks bestuur** in het GroenHuis te Roermond.

DONDERdag 9 SEPTEMBER is er een practicumavond van de **Paddestoelenstudiegroep** in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek van Ransdaal. Tijdens deze avonden worden vondsten bekeken, bediscussieerd en gedetermineerd. Aanvang 19.30 uur. Deelnemers worden verzocht contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

VRIJdag 10 SEPTEMBER verzorgt de **Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven** een ledenavond. Aanvang om 19.30 uur in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

VRIJdag 10 SEPTEMBER organiseert de **Herpetologische studiegroep** een lezing. Ronald Zollinger zal meer vertellen over Het Boomkikkerbeschermingsplan van Nederland en Limburg. De bijeenkomst wordt gehouden in het GroenHuis, Godswaerderstraat 2 te Roermond. Aanvang: 20.00 uur.

ZATERDAG 11 SEPTEMBER houdt de **Libellenstudiegroep** een libelleninventarisatie in de Eysderbeemden en omstreken. Samenkomst om 10.00 uur achter NS-station Maas-tricht (oostelijke ingang, Meerssenerweg).

ZATERDAG 11 SEPTEMBER organiseert de **Plantenstudiegroep** een excursie naar het Midden-Limburs vijvergebied (België). Lily Gora vertrekt om 08.00 uur met belangstellers vanaf NS-station Maastricht (oostelijke ingang, Meerssenerweg) of men staat om 09.00 uur bij de kerk van Bolderberg (Gemeente Heusden-Zolder).

MAANDAG 13 SEPTEMBER verzorgt **Kring Heerlen** weer haar jaarlijkse varia-avond. Een ideale gelegenheid om verhalen en/of

vondsten met anderen te delen. De bijeenkomst wordt gehouden in de zaal van Stichting Botanische Tuin Kerkrade, St. Hubertuslaan 74 te Terwinselen (Kerkrade-West). Aanvang om 20.00 uur, einde circa 22.30 uur.

DINSdag 14 SEPTEMBER houdt de **Mossenstudiegroep** haar wekelijkse practicummiddag in het IVN-gebouw te Ransdaal. Belangstellers dienen van tevoren contact op te nemen met Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

DINSdag 14 SEPTEMBER organiseert de **Molluskenstudiegroep Limburg** een werkavond bij Stef Keulen thuis. Belangstellers worden verzocht contact op te nemen met Stef Keulen (tel. 045-4053602). Aanvang: 20.00 uur.

HERPETOLOGISCHE STUDIEGROEP
Contactpersoon: Ykelien Damstra, Bosstraat 15, 6071 XR Swalmen, herpetofauna@nhgl.org

PLANTENSTUDIEGROEP
Secretaris: Olaf Op den Kamp, Maria Gorettistraat 72, 6462 XS Kerkrade, planten@nhgl.org

SPINNENWERKGROEP LIMBURG
Inlichtingen: J.H.G. Peeters, tel. 043-3505484(overdag), spinnen@nhgl.org

STUDIEGROEP ONDERAARDSE KALKSTEENGROEVEN
Secretaris: Rik Bastiaens, Krukstraat 2, 3770 Val-Meer, België, sok@nhgl.org

VLINDERSTUDIEGROEP
Secretaris: J. Queis, Spaanse singel 2, 6191 GK Beek, vlinders@nhgl.org

ZOOGDIERENWERKGROEP
Secretaris: Ludy Verheggen, Lijsterbeslaan 22, 6241 AN Bunde, zoogdieren@nhgl.org

PADDESTOELENSTUDIEGROEP
Inlichtingen: P.H. Kelderman, Herkenbroekerweg 23, 6301 EG Valkenburg, paddestoelen@nhgl.org

VISSENWERKGROEP
Inlichtingen: R. Akkermans, Wilhelminalaan 47, 6042 EL Roermond, vissen@nhgl.org

SPRINKHANENSTUDIEGROEP
Contactpersoon: W. Jansen, Wilhelminalaan 85, 6042 EM Roermond, sprinkhanen@nhgl.org

VOGELSTUDIEGROEP
Contactpersoon: R. van der Laak, Bethlehemstraat 34, 6418 GK Heerlen, vogels@nhgl.org

WERKGROEP BEHOUD SCHINVELDSE BOSSEN EN BRUNSSUMMERHEIDE
Secretaris: P. Spreuwenberg, Aan de Slagboom 2, 6372 KW Schaesberg, brunssummerheide@nhgl.org

MOSSENSTUDIEGROEP
Contactpersoon: P. Spreuwenberg, Aan de Slagboom 2, 6372 KW Landgraaf, mossen@nhgl.org

WERKGROEP MEINWEG
Inlichtingen: W. Jansen, Wilhelminalaan 85, 6042 EM Roermond, meinweg@nhgl.org

STUDIEGROEP BLOEMEN EN BIJEN
Contactpersoon: L. Hensels, Tramstraat 9, 6088 EA Roggel, bijen@nhgl.org

LIBELLENSTUDIEGROEP
Contactpersoon: J.T. Hermans, Hertestraat 21, 6067 ER Linne, libellen@nhgl.org

MOLLUSKEN STUDIEGROEP LIMBURG
Contactpersoon: S. Keulen, Mesweg 10, 6336 VT Hulsberg, mollusken@nhgl.org

FOTOSTUDIEGROEP
Secretaris: Jeroen Gense, Paltrokmolen 17, 6003 CT Weert, fotostudiegroep@nhgl.org

KRING MAASTRICHT
Voorzitter (a.i.): D.Th. de Graaf, Klokbekestraat 20, 6216 TR Maastricht, maastricht@nhgl.org

KRING HEERLEN
Voorzitter: P. Thomas, L.T.M.-weg 26, 6412 BP Heerlen, heerlen@nhgl.org

KRING VENLO
Voorzitter: J. Eenshuistra, L. van Beierenstraat 1, 5913 VM Venlo, venlo@nhgl.org

KRING ROERMOND
Voorzitter: M. de Ponti, Parklaan 10, 6045 BT Roermond, roermond@nhgl.org

KRING VENRAY
Secretaris: H. Heijligers, Lottumseweg 27, 5872 AA Broekhuizen, venray@nhgl.org

NATUURHISTORISCH M A A N D B L A D

REDACTIE G. Verschoor & H. Heijligers (hoofdredactie), D.Th. de Graaf, J.T. Hermans, M. Lejeune, A.J.W. Lenders & J.H. Willems (redactie), R. Steverink (redactie-assistent). Godswaerderstraat 2, 6041 GH Roermond, redactie@nhgl.org.

RICHTLIJNEN VOOR KOPIJ-INZENDING Diegenen die kopij willen inzenden, dienen zich te houden aan de richtlijnen opgesteld door de redactie. Richtlijnen kunnen worden aangevraagd bij bovenstaand redactieadres of zijn te bekijken op de internetpagina van het Genootschap.

Basisontwerp typografie: Graatsma in vorm, Maastricht.

Grafische verzorging: Van de Manakker, Grafische communicatie, Maastricht, vdmanakker@bvdm.nl.

Druk: SHD Grafimedia, Swalmen.

ISSN 0028-1107

COPYRIGHT Auteursrecht voorbehouden. Overname slechts toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG

DAGELIJKS BESTUUR F. Coolen (voorzitter), H. Schmitz (secretaris), H. van der Weijden (penningmeester), R. Akkermans (ondervoorzitter), J. Teeuwen (bestuurslid). Godswaerderstraat 2, 6041 GH Roermond, bestuur@nhgl.org.

BUREAU Henk Heijligers (bureau manager) & Roel Steverink (bureau medewerker). Godswaerderstraat 2, 6041 GH Roermond, tel. 0475-386470, bureau@nhgl.org.

LEDENADMINISTRATIE N.A. van de Wal. Godswaerderstraat 2, 6041 GH Roermond, tel. 0475-386470 ledenadministratie@nhgl.org, giro: 1036366, voor België: 000-1507143-54.

LIDMAATSCHAP € 25 p/j., jeugdleden t/m 23 j. & 65+-leden € 12,50; bedrijven, verenigingen, instellingen e.d. € 75.

BESTELLINGEN van publicaties, (oude) maandbladen en andere uitgaven: uitsluitend schriftelijk bij het Publicatiebureau Natuurhistorisch Genootschap, Groenstraat 106, 6074 EL Melick.

LOSSE NUMMERS € 3; leden € 2,50 m.u.v. dikke en themanummers (excl. porto).

INTERNET <http://www.nhgl.nl>

STICHTING NATUURPUBLICATIES LIMBURG

Uitgever van publicaties, boeken en rapporten van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. J.T. Hermans. Godswaerderstraat 2, 6041 GH Roermond, tel. 0475-386470, snl@nhgl.org.

STICHTING DE LIERELEI

Projectbureau voor onderzoek op het gebied van natuur en landschap in de provincie Limburg. B. op den Camp. Godswaerderstraat 2, 6041 GH Roermond, tel. 0475-386470, lierelei@nhgl.org.

STICHTING NATUURBANK LIMBURG

Stichting voor het beheer van de waarnemingsgegevens van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. F. Coolen. Godswaerderstraat 2, 6041 GH Roermond, tel. 0475-386470.

STICHTING IR. D.C. VAN SCHAÏK

Stichting voor het beheer van onderaardse kalksteengroeven in Limburg. Secretariaat, Postbus 2235, 6201 HA Maastricht, tel. 043-3216506, fax 043-3672585, vanschaikestichting@nhgl.org.

provincie limburg

Het uitgeven van het Natuurhistorisch Maandblad wordt mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de provincie Limburg.